

לבחינת תוצאות 1

מדי שנה נערכים מבחנים לתכונות תורשתיות שונות, כגון: חלב, שומן, מהירות גדילה, אופן המלטה, מבנה גוף ועטין — לשנתונים נוספים של פרים. הבירור בפרים צריך להביא בחשבון את מירב התכונות. לאחר שאי אפשר למצוא בפר אחד את כל המעלות, את השיפור בכל התכונות גם יחד, נשאר לאגודה המטפחת להציע לבוקרים אפשרות של בחירה בין הפרים והתאמת הזיווג עם הפרה המסוימת. לרשות הבוקר צריכים לעמוד צירופים שונים של השבחה בתכונות.

התנודות בשוק הארצי והעולמי, בביקוש ובמחיר של שומן ובשר, מחייבות את אגודת ההזרעה להיות מוכנה תמיד לכל שינוי אפשרי ע"י החזקת חומר טיפוחי אשר עונה על תביעות אלטרנטיביות בטיפוח לכמות חלב, לאחוזי שומן וחלבון, לחומר יבש, ולמהירות גדילה, האומרת — ייצור בשר.

בעקבות יחסי המחירים היום בארץ, שאינם מעניקים מחיר מספיק לשומן לעומת המחיר בשוק העולמי (חלבון בכלל לא נחשב), אנו מקיימים זה זמן מה דיונים על שינוי נוסחת החישוב של חמ"ש (חלב מתוקן שומן). כידוע, אנו מחשבים

טבלה 1. מבחני הפרים, ילידי 1967, ודרגת הטיב בתכונות

גורל הפר	מבחן גופני		מבחן גדילה	305 יום בחמ"ש	מבחן בחלב	שם הפר	סדר הדירוג לפי		
	עטין	גודל					חלב	חמ"ש	תלת ערכי
הוצא, בירור	+	—	—16.6	+317	+316	יאור	7	1	1
להזרעה	=	=	+ 1.0	+249	+ 84	גל	3	5	2
הוצא, בירור	—	=	+ 8.2	+222	+ 1	אש	1	10	3
הוצא, פוריות	++	—	+11.9	+185	+244	מסד	2	2	4
הוצא, בירור	=	+	+ 3.7	+176	+ 37	חרודי	8	5	5
להזרעה	+	+	+12.0	+158	— 35	לוז	4	13	6
הוצא, בירור	+	+	— 7.3	+151	+126	שריון	11	4	7
הוצא, בירור	++	+	— 7.2	+132	+188	בובי	12	3	8
נשאר	+	=	+ 7.9	+112	+ 60	סער	6	7	9
הוצא, בירור	++	—	—10.4	+110	+ 82	שי	14	6	10
הוצא, בירור	+	=	+ 6.6	+ 84	+ 14	שלום	9	9	11
הוצא, בירור	=	=	+10.8	+ 77	— 11	גולן	8	11	12
הוצא, בירור	=	+	+ 7.1	+ 61	— 26	פרעה	10	12	13
הוצא, בירור	+	=	+ 1.7	— 29	—171	טיס	15	14	14
הוצא, בירור			+14.4	— 38	—181	נץ	13	15	15

גורל הפרים :

הפר מסד, הטוב בסיכומי המבחנים, גאלצנו להוציאו בגלל פוריות נמוכה. במבחן לחלב מופיעים במקומות הראשונים עוד שלושה פרים שהוצאנו מטעמי בירור, שניים — בגלל שומן נמוך ומהירות גדילה שלילית, ואת הראשון בחלב וחמ"ש הוצאנו בגלל גוף קטן מאוד של בנותיו ומהירות הגדילה השלילית ביותר של בניות. את הראשון בדירוג התלת ערכי הוצאנו בגלל מבחנו הנמוך בחלב ומבנה העטין הבלתי מספיק של בנותיו.

לעומתו נשאר אחד הנמוכים במבחן לחלב, בגלל היותו חיובי מאוד בשומן ובמהירות גדילה וכן במבנה העטין היפה ופוריות גבוהה. אף פעם לא יהיו מרוצים כולם מהחלטות ועדת הטיפוח וההנהלה, אבל עלינו לפעול כמו חנות „כל-בו“, אשר הצעותיה לקונים עונות על הביקוש בכל שטח וטעם. בטבלה 2 אנו מציגים את הפרים של 3 שנות-נים קודמים שנבחנו, וביניהם אלה שנשארו להזרעה. סדר הדירוג לפי הטיב נעשה אז לפי מבחן חלב בלבד, אבל החישוב לפי חמ"ש אינו משנה את הסדר בין הראשונים.

טבלה 2. הפרים ילידי 1964—1966, שנבחנו ובוררו (לפי הפרש חזוי מצטבר בק"ג חלב)

1966		1965		1964	
+486	ניצוץ	+309	דפני	+303	בנגר
+322	גברא	+134	יבין	+104	עופר
+284	בלעם	+70	אבנר	+62	צהל
+166	זמיר	—9	סברא	—141	קרוזו
+127	יונתן	—57	עמיעד	—147	חפר
+44	שאול	—112	אורי	—164	מרץ
—152	אדון	—133	דגם	—168	פיני
—120	טירון	—200	רשי	—167	ער
—187	תגר		עדיף	—240	שחר
—203	צין		קדש	—336	שדר
—303	צדיק			—418	עריץ
—460	מרחב			—443	זאב
—482	נציב				דלף
—487	חסיד בלק				
2:16		2:10		2:13	הברור :

בכיוון הבירור. הסדר בדירוג לפי הטיב של הפרים בתכונות השונות מפוצל, ולא קיים פר המחונן בכל המעלות. לכן עלינו להחזיק פרים משביחים ברוב התכונות ומצטיינים במיוחד בתכונה עיקרית לשם בחירה.

פרט לפגעי טבע, שאין לנו שליטה עליהם, היה הבירור בין הפרים בהתאם לתנאים הכלכליים ובכיוון של התקדמות גנטית רב-תכליתית. משה הימן, "יון"

מילידי 1966 הפסדנו את שלושת הפרים שב-ראש הרשימה, שניים — בגלל מחלות, עוד לפני שהספקנו להכין מהם מלאי כל שהוא של זירמה, והשלישי יצא בגלל פוריות נמוכה, אם כי במחסן נשאר מלאי ניכר של זירמתו.

סיכום: התקדמות גנטית בבקר, שמטופח ומבורר לפי מספר תכונות, אינה יכולה להיות ליניארית ומהירה, והיא סובלת מתנודות. שינויים במחירים וברווחיות של המרכיבים: חלב, שומן ובשר, משנים לפרקים את הדגש